

K problematike komerčného poistného trhu v Slovenskej republike pred pandémiou COVID-19

To the issue of the commercial insurance market in the Slovak Republic before pandemic COVID-19

Abstrakt

Poistovníctvo je špecifickým finančným odvetím, ktoré ponúka na komerčných trhovách princípoch rôzne poistné produkty na komerčnom poistnom trhu, na eliminovanie negatívnych dôsledkov, neočakávaných, náhodných udalostí. Poistovníctvo zasahuje do všetkých činností národného hospodárstva, dotýka sa každej firmy, podniku, občana, spoločnosti a zahraničia. Slovenský komerčný poistný trh je rozvinutý. K 31.12.2019 pôsobilo na slovenskom komerčnom poistnom trhu 17 komerčných poisťovní. Vývoj trhu v životnom poistení v posledných rokoch je dynamickejší ako v neživotnom poistení. Zámerom príspevku je analýza vybraných ukazovateľov poistného trhu v Slovenskej republike za rok 2019, pred pandémiou COVID -19.

JEL G22, G11

Kľúčové slová: poisťovníctvo, komerčné poisťovne, komerčný poistný trh, životné poistenie, neživotné poistenie, ukazovatele poistného trhu

Abstract

The commercial insurance is a specific industry that offers on commercial market principles of various insurance products in the commercial insurance market, to eliminate consequences, unexpected, incidental events. Insurance interference with all the activities into the national economy, touching every company, business, citizen, society and foreign countries. The Slovak insurance market is developed. To 31.12.2019 worked on the Slovak commercial insurance market 17 commercial insurance companies. The evolution of the market in life insurance in recent years is more dynamic than in the non-life insurance. The purpose of the contribution is an analysis of selected indicators of the insurance market in the Slovak Republic for the year 2019, before pandemic COVID – 19.

Keywords: insurance, commercial insurance companies, commercial insurance market, life insurance, non-life insurance, indicators of the insurance market

JEL: G 11, G 22

1. Úvod

Spoločenský aj ekonomický vývoj v Európskej únii a na celom svete je v súčasnosti poznačený globalizáciou, integráciou, ako aj krízou spojenou s pandémiou COVID -19. Poistovníctvo, ako

nevýrobné odvetvie má dôležitý význam v národnom hospodárstve každej vyspelej a modernej ekonomiky. Poistenie, ako jeden zo spôsobov krytia prejavov rizika, je súčasťou financií, a to financií všetkých subjektov národného hospodárstva. Pri objasnení podstaty poistenia vychádzame z toho, že kľúčovými prvkami mechanizmu fungovania poistenia sú: prenos rizika z jedného subjektu na spoločenstvo a spoločné znášanie strát podľa vopred určených podmienok všetkými členmi tohoto spoločenstva. Všetky zmeny v spoločnosti sa určitým spôsobom odrážajú aj v poisťovacej činnosti. Rozvoj vedy, techniky a kultúry prináša na trh nové moderné výrobky, nové činnosti a s tým aj nové riziká. S týmito rizikami musia počítať a kalkulovať podniky a podnikatelia, občania, štát, ale aj poisťovacie spoločnosti. Komerčné poisťovne musia preto stále pripravovať na komerčný poistný trh nové poistné produkty.

2. Komerčný poistný trh, charakteristika a jeho vymedzenie

Komerčný poistný trh je miestom, na ktorom sa stretáva ponuka a dopyt po poistení. Poistenie je špecifický tovar, ktorého podstatou je transfer rizika. Komerčný poistný trh funguje na základe trhových princípov. V odbornej literatúre sa stretneme s niekoľkými definíciami a charakteristikami poistného trhu. Uvedieme len niektoré, ktoré sú v českej, poľskej a slovenskej literatúre. Napríklad v českej literatúre E. Ducháčková, J. Daňhel uvádzajú: „Poistný trh má zhruba rovnaké rysy ako ktorýkoľvek iný trh a pre hladké fungovanie stretu dopytu vstupujú medzi klientov a poisťovateľov tzv. sprostredkovatelia“. V. Čejková rozšírila definíciu o ďalší rozmer, keď použila vo svojej monografii: „Poistný trh“ pri definovaní poistného trhu prirovnanie, že ide: „o živý a rozvíjajúci sa organizmus, ktorý sa neustále mení a vyvíja“. V poľskej literatúre A. Szromnik definuje poistný trh nasledovne: „Poistný trh je priestor, kde sa stretáva ponuka a dopyt po poistení. Stranu dopytu tvoria obyvatelia a podnikateľské subjekty, ktoré kúpou poistenia prenášajú riziko na poisťovacie inštitúcie, ktoré predstavujú stranu ponuky“. V slovenskej odbornej literatúre A. Majtánová uvádza: „poistný trh je trhom, ktorý môžeme rozčleniť na vecný poistný trh a investičný poistný trh“. E. Pastoráková uvádza: „Poistenie je prenos rizika z jedného subjektu na spoločenstvo, a spoločné znášanie strát. Predmetom obchodu na poistnom trhu je poistenie a zaistenie.“ Poistovníctvo, ako jedno z dôležitých odvetví trhovej ekonomiky ponúka na poistnom trhu svoje služby, resp. poistenie a zaistenie. Súčasťou poisťovníctva sú poisťovacie inštitúcie, komerčné poisťovne, komerčné poisťovne z iného členského štátu, pobočky poisťovne z iného členského štátu, zahraničné poisťovne a zaist'ovne z iného členského štátu, sprostredkovatelia poistenia, dohľad v poisťovníctve, asociácia poisťovní, kancelária poisťovateľov, inštitúcie zaoberajúce sa poistením popri svojej hlavnej činnosti /komerčné banky, lízingové spoločnosti, autoservisy a pod./ a iné subjekty. Na slovenskom komerčnom poistnom trhu podobne, ako v iných krajinách Európskej únie a vo vyspelom svete v silne konkurenčnom prostredí sa o svojich zákazníkov- spotrebiteľov – poistených, uchádzajú komerčné poisťovne a ich finanční sprostredkovatelia a finanční poradcovia. Podobne, ako na iných trhoch je predpokladom korektného súťaženia tvorba kvalitných poistných produktov a ich cenové ohodnotenie. Komerčný poistný trh, jeho rozsah, efektívnosť, význam z hľadiska národohospodárskeho je možno charakterizovať viacerými ukazovateľmi. Medzi najčastejšie ukazovatele s ktorými sa stretávame v odbornej literatúre patria: počet komerčných poisťovní, technické poistné, podiel životného a neživotného poistenia na HDP, pomer životného a neživotného poistenia,

poistenosť, počet zamestnancov komerčných poisťovní (počet interných a externých zamestnancov), ponuka poisťných produktov a iné ukazovatele poisťného trhu. V nasledujúcej časti príspevku analyzujeme vybrané ukazovatele komerčného poisťného trhu za rok 2019.

3. Analýza vybraných ukazovateľov komerčného poisťného trhu v Slovenskej republike za rok 2019

Na slovenskom poisťnom trhu v roku 2019 pôsobilo 17 komerčných poisťovní, ktoré vytvorili medzi sebou pomerne silné konkurenčné prostredie. Z celkového počtu komerčných poisťovní pôsobiacich na slovenskom poisťnom trhu bolo v Slovenskej asociácii poisťovní k 31.12. 2019 združených 17 komerčných poisťovní. Z členov asociácie malo 13 komerčných poisťovní univerzálnu licenciu, životné poistenie poskytovalo 1 komerčných poisťovní a neživotné poistenie komerčné poisťovne. / Prameň: Interné materiály SAP, Bratislava 2020 /.

K najdôležitejším ukazovateľom komerčného poisťného trhu patrí technické poistené. Nasledujúca tabuľka č. 1 zobrazuje technické poistené k 31.12.2019 v tis. euro a k 31.12.2018 v tis. euro. Uvádžame obidva roky, aby sme mohli porovnať vývoj tohto ukazovateľa poisťného trhu.

Tab. č.1 Technické poistené k 31.12.2019 a k 31.12.2018 v tis. euro.

Rok	životné poistenie	podiel	neživotné poistenie	podiel	celkom
2019	1 303 272	50,6 %	1 272 410	49,4 %	2 575 682
2018	1 269 677	50,5 %	1 245 551	49,5 %	2 515 228

Zdroj: Interné materiály, SAP, Bratislava 2019, www.slaspo.sk

Porovnávame rok 2019 a 2018. Celkové technické poistené k 31.12.2019 dosiahlo výšku 2 575 682 tis. euro. Z toho technické poistené životného poistenia predstavovalo 1 303 272 tis. euro a technické poistené neživotného poistenia 1 272 410 tis. euro. K 31.12. 2018 celkové technické poistené dosiahlo výšku 2 515 228 tis. euro. Z toho technické poistené životného poistenia predstavovalo 1 269 677 tis. euro a technické poistené neživotného poistenia bolo 1 245 551 tis. euro.

Celkové technické poistené v roku 2019, bolo 2 575 682 tis. euro v porovnaní s celkovým technickým poisteným v roku 2018, ktoré bolo 2 515 228 tis. euro - bolo vyššie v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Podiel životného poistenia na celkovom technickom poistenom v roku 2019 bol 50,6 % a v roku 2018 bol 50,5 % - bol mierny nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Podiel neživotného poistenia na celkovom technickom poistenom v roku 2019 bol 49,4 % a v roku 2018 bol 49,5 % - bol mierny pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Pomer životného poistenia a neživotného poistenia v roku 2019 bol 50,6 : 49,4 v prospech životného poistenia, v roku 2018 bol 50,5 : 49,5 - bol v prospech životného poistenia.

Základom poistenia je objektívna existencia rizík, ktoré ohrozujú celú prírodu a každú ľudskú činnosť. Prírodnou snahou človeka by malo byť znižovanie rizika a pravdepodobnosti strát, ktoré môže spôsobiť. Ak si však zoberieme obyvateľstvo v Slovenskej republike, ako základný subjekt trhu, zistíme, že na jeho osobnej stupnici spotreby je poistenie na najnižšom stupni. Obyvateľstvo si poisťuje autá, domy, chaty, budovy, zariadenia, majetok a pod. Obyvateľstvo venuje menší podiel svojich peňažných prostriedkov na životné poistenie. Treba uviesť, že pomer životného poistenia a neživotného poistenia v porovnaní s niektorými vybranými krajinami Európskej únie / napr. Francúzsko, Holandsko / je neuspokojivý.

Nasledujúca tabuľka č. 2 zobrazuje technické poistné v životnom a neživotnom poistení k 31.12.2019 v tis. euro a zastúpenie jednotlivých komerčných poisťovní na celkovom technickom poistnom na slovenskom poistnom trhu.

Tab.2 . Technické poistné v životnom a neživotnom poistení k 31.12. 2019
/ v tis. euro /.

Technické poistné v životnom a neživotnom poistení k 31.12. 2019			
Por. číslo	Komerčné poisťovne	životné poistenie	neživotné poistenie
1	AEGON Životná poisťovňa, a. s.	52,336	0
2	Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s.	239,494	406,408
3	ČSOB Poisťovňa, a. s.	42,624	48,628
4	ERGO Životná poisťovňa, a. s.	2,824	1,155
5	Generali Slovensko poisťovňa, a. s.	107,676	153,285
6	NN Životná poisťovňa, a. s.	75,644	0
7	KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.VIG	88,403	79,134
8	KOOPERATIVA poisťovňa, a. s., VIG	356,987	277,267
9	BNP PARIBAS	12,132	20,386
10	Poštová banka	15,155	1,789
11	UNION poisťovňa, a. s.	8,895	53,373
12	UNIQA poisťovňa, a. s.	30,970	95,191
13	Wüstenrot poisťovňa, a. s..	26,837	28,151
14	AXA, poisťovňa, a. s.	56,927	21,166
16	Groupama, poisťovňa a. s.	1, 927	10,041

17	Youplus Insurance International, AG pobočka poisťovne z iného členského štátu		3,659
	Celkom	1 303 272	1 272 410

Zdroj: Interné materiály, SAP, Bratislava 2020, www.slaspo.sk

Celkové technické poistné v roku 2019 bolo 2 575 682 tis. euro. Ako vyplýva z tabuľky č. 2. Technické poistné v životnom a neživotnom poistení k 31.12. 2019 / v tis. euro / poisťovňa Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., mala prvenstvo na slovenskom poistnom trhu v oblasti celkového poistného, čo predstavovalo 745 902 tis. eur., v oblasti neživotného poistenia mala tiež prvenstvo čo predstavovalo 239 494 tis. euro. Na druhom mieste sa umiestnila poisťovňa KOOOPERATÍVA, poisťovňa, a .s., ktorá mala celkové poistné 634 254 tis. eur a dosiahla prvenstvo v oblasti životného poistenia čo bolo 356 987 tis. euro, tretie miesto v celkovom poistnom mala poisťovňa Generali Slovensko, poisťovňa, a. s. s 260 961 tis. euro. Patrí jej aj tretie miesto v životnom aj neživotnom poistení na slovenskom poistnom trhu, životné poistenie bolo 107 676 tis. euro a neživotné poistenie bolo 153 285 tis. euro.

Na slovenskom poistnom trhu v roku 2019 pôsobilo 17 komerčných poisťovní. V roku 2018 bolo na komerčnom poistnom trhu 21 komerčných poisťovní, v porovnaní s rokom 2019 ide o pokles v počte komerčných poisťovní. / Prameň: Interné materiály SAP, Bratislava 2019 a Interné materiály SAP, Bratislava 2020 /.

3 Záver

Záverom možno konštatovať, že vývoj vybraných ukazovateľov komerčného poistného trhu v Slovenskej republike bol v roku 2019 priaznivý a mal rastúcu tendenciu okrem počtu komerčných poisťovní, ktoré pôsobili na komerčnom poistnom trhu. V roku 2018 bolo 21 komerčných poisťovní na slovenskom komerčnom poistnom trhu a v roku 2019 bolo 17 komerčných poisťovní. V porovnaní s predchádzajúcim rokom ide o pokles 4 komerčných poisťovní. Rastúcu tendenciu má aj celkové technické poistné, ktoré v roku 2019 predstavovalo 2 575 682 tis. euro a v roku 2018 bolo 2 515 228 tis. euro. Podiel životného poistenia v roku 2019 predstavoval 50,5 % z celkového technického poistného. Pomer životného a neživotného poistenia bol 50,5 : 49,5 v prospech životného poistenia. Slovenská republika sa postupne približuje poistnému trhu európskeho priemeru, ktorý predstavuje zhruba 62 % v prospech životného poistenia za rok 2019. Obyvateľstvo si postupne začína intenzívnejšie uvedomovať životné riziká a fakt, že štát nebude schopný v rámci sociálneho poistenia prispievať na dôchodky najmä v súvislosti s krízou, ktorú spôsobila pandémia COVID -19, V budúcnosti sa predpokladá, že obyvateľstvo bude využívať poistné produkty v oblasti životného poistenia, ktorých ponuka prostredníctvom komerčných poisťovní na slovenskom poistnom trhu je flexibilná.

Použitá literatúra

DUCHÁČKOVÁ, E., DAŇHEL, J.: *Teórie pojistných trhu*. Praha: PROFESIONAL PUBLISHING, 2010, ISBN 978-80-7431-015-7

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2021, ISSN 1336-5711, 2/2021

ČEJKOVÁ, V.: *Poistný trh*. Praha: GRADA, Publishing, 2002, ISBN 80-247-0137-5
DRUGDOVÁ, B.: *POISTENIE A POISŤOVNÍCTVO, nemecko-slovenský a slovensko-nemecký slovník*, Bratislava, ELITA, 1995, 80-853 -23-966
DRUGDOVÁ, B.: *Neživotné poistenie*, Bratislava: ŠEVT, 2020, ISBN 978-80-8106-074-8
DRUGDOVÁ, B.: *The Insurance Market, non-life Insurance and International Risks in the Slovak Republic*. In: Research and Innovation. International Scientific Articles. New York. Yunona Publishing, 2020, ISBN 978-0-9988574-3-5 pp.83-89.
PASTORÁKOVÁ, E., ONDRUŠKA, T., JURKOVIČOVÁ, M.: *DEJINY POISŤOVNÍCTVA*, Praha, Wolters Kluwer, Česká republika, 2020, ISBN 978-80-7598-998-7
MAJTÁNOVÁ, A. a kolektív: *POISŤOVNÍCTVO*. Bratislava: Iura Edition, 2009, ISBN 978-80-8078-260-3
SIVÁK, R. a kol.: *FINANCIE*. Iura Edition. Bratislava, 2017, ISBN 978-80-7598-533-0
SZROMNIK, A.: *Rynek ubezpieczeniowy*. Krakov: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej v Krakowie, 2007, ISBN 83-7252-084-4
VAUGHAN, E. J. – VAUGHAN, T. M.: *Fundamentals of Risk and Insurance*. Fundamental of Risk and Insurance. New Jersey: John Wiley and Sons. 2007. ISBN 978-0-470-08753-4